

Tijdens een gebedsdienst voor Oekraïne waar ik bij was, werden verschillende Psalmen gebeden. De woorden uit die oude liederen raakten me diep en ik was de enige niet. Ik realiseerde me meteen waaróm die woorden zo raakten: ze verwoordden de ervaringen van mensen in een situatie van onrecht en geweld, van concreet levensgevaar en machteloosheid. Ervaringen die voor mannen, vrouwen en kinderen in Oekraïne aan de orde van de dag zijn, maar die voor óns lange tijd ver van ons af afstonden.

De Kroatische theoloog Miroslav Volf verwerkte in zijn theologie de ervaringen van de oorlog in Joegoslavië van 1991-1999. Zijn belangrijkste conclusie was, dat we grote delen van de Bijbel (zoals de Psalmen en allerlei geweldsteksten) alleen maar kunnen begrijpen vanuit een context van geweld en onrecht. Dat was de context waarin ze ontstonden, toen.

Veel christenen in het westen leven zozeer in welvaart, vrede en bezig-zijn met zelfontplooiing, dat ze die teksten onbegrijpelijk of weezinwekkend vinden. Maar voor de mensen in oorlogsgebied slaan veel van ónze liederen vaak nergens op, terwijl de Psalmen precies verwoorden wat zij ervaren.

Ik ben die woorden nooit vergeten en tijdens de gebedsdienst kwamen ze weer boven. Wat zijn dan die woorden en ervaringen die zo herkenbaar zijn? Ik noem er een paar, aan de hand van **Psalm 59**, die ik hieronder ook helemaal weergeef. Een psalm waar boven staat: *Voor de koorleider. Op de wijs van 'Verdelg niet'. Van David, een stil gebed, toen Saul opdracht had gegeven David thuis vast te houden en hem te doden.*

Omringd door vijanden

Allereerst zijn daar de vijanden. Vijanden die opstaan, onrecht bedrijven richting onschuldigen, bloedvergieten. Hoe vaak vroegen wij ons niet af, op de bijbelkring of in onze stille tijd, wie toch die vijanden voor ons zouden kunnen zijn? We zagen ze niet om ons heen, de meeste mensen deugden. Maar nu weten we het, samen met de belegerde en ontheemde Oekraïners. Vijanden bestaan echt en ze zijn levensgevaarlijk. David spreekt het allemaal uit voor God, heel concreet, als hij door Saul (een koning met Poetin-achtige trekken) naar het leven wordt gestaan. Woorden die wij in onze gebeden mischien nog nooit in de mond namen. Maar nu is het er de tijd voor. Ik wil ze daarom bidden nu, hardop, voor het aangezicht van God.

(59:2) *Bevrijd mij van mijn vijanden, mijn God, bescherm mij tegen mijn belagers.*

(59:3) *Bevrijd mij van wie onrecht doen, red mij van hen die bloed vergieten.*

(59:4) *Zij hebben het op mijn leven voorzien en vallen mij aan met geweld.*

Niet om mijn misdaad, niet om mijn zonde, HEER,

(59:5) *ik ben onschuldig, maar zij dringen op en sluiten de rijen.*

Gekweld door wraakzucht

Het zal ons niet verbazen dat David gedachten en gevoelens van wraakzucht heeft. Wij herkennen ze ook en horen ze overal om ons heen. Hoeveel wraakzuchtige gedachten over Poetin en de Russen gingen er al niet door óns hoofd en ons hart! En als gelovige ben je dan geneigd die gevoelens maar weer gauw weg te stoppen, omdat ze niet christelijk zijn.

David doet echter iets anders. Hij stopt de gevoelens van wraakzucht niet weg, maar spreekt ze uit. Hardop. 'Laat hen gevangen worden in hun trots, om de vervloeking en om de leugen die zij vertellen.' Maar kijk even goed tot wie hij zijn woorden richt! Niet tot de mensen in zijn omgeving, niet tot zijn eigen gevoel, maar **tot God!** Hij spreekt zijn gevoelens van wraakzucht uit in een gebed. Geen lievig gebed, maar een gebed vol heftige emotie en verlangen naar wraak. Herkenbare emoties als in vers 12, waar Hij God vraagt de vijanden niet de doden, omdat hun daden dan te snel vergeten zouden worden. Laat ze maar rondzwerven, dat is wat hij zegt. Het gebed als drukventiel voor gevoelens van wraakzucht.

Dat leren we in de psalmschool. Maar wat dit gebed eigenlijk doet, is dit: door de gevoelens van wraakzucht in een gebed uit te spreken leggen we ze in de handen van God. Want – en dat is een diepe overtuiging in de Bijbel – **Gód komt de wraak toe, niet ons.** En dus doen we biddend een beroep op God. Kunnen we de onderstaande woorden zó bidden? Probeer ook dat maar eens.

Verhef u om mij te helpen, zie naar mij om,
(59:6) *HEER, God van de hemelse machten,*
God van Israël, ontwaak en straf alle volken,
heb geen genade met verraad en onrecht. sela

(59:7) *Avond aan avond keren zij terug*
en zwerven rond in de stad,
grommend als honden.

(59:8) *Hun mond loopt over van venijn,*
de woorden op hun lippen zijn zwaarden,
zij denken: Wie hoort het?

(59:9) *U, HEER, zult om hen lachen,*
u drijft de spot met alle volken.

(59:10) *Mijn sterkte, aan u houd ik mij vast,*
ja, God is mijn burcht.

(59:11) *God, die trouw is, zal mij te hulp komen,*
God zal mij doen neerzien op wie mij aanvallen.

(59:12) *Dood hen nog niet – mijn volk mag niet*
vergeten - laat hen ronddolen en sla hen dan
neer, met uw kracht, Heer, ons schild.

(59:13) *Zonde is de taal uit hun mond,*
het woord van hun lippen.

Laat hen stikken in hun trots,
in hun vloeken en leugens.

(59:14) *Sla toe in uw toorn, sla vernietigend toe.*
Tot aan de einden der aarde
zullen zij weten dat God

over Jakob heerst. sela

(59:15) *Ze keren terug, avond aan avond,*
grommend als honden

zwerven ze rond door de stad,

(59:16) *dolend op zoek naar voedsel,*
jankend als ze niet worden verzadigd.

Op de proef gesteld vertrouwen

En dan het slot van het gebed. David blijft niet hangen in angst of in wraakzucht, maar dwars door alles heen vindt hij vertrouwen. Een vertrouwen dat ongetwijfeld ongelooflijk op de proef wordt gesteld. Durf je God te vertrouwen als de stad omsingeld is en de bommen om je oren vliegen? Als je huis in puin ligt en je met alleen een tasje ternauwernood in een bus naar veiliger oorden kon stappen, met achterlating van je man en je zoon? We kunnen het ons bijna niet voorstellen, maar we horen er wel getuigenissen van. Van zingende mensen in de schuilkelders. Van mensen die alles kwijt zijn behalve hun hoop en vertrouwen op God.

Het slot van de psalm is een ongekende geloofsbelijdenis. Misschien zijn het meer woorden om ons naar út te strekken dan woorden die omschrijven hoe we ons al voelen. Maar dat is ook een functie van psalmgebeden: er worden ons woorden in de mond gelegd die groter zijn dan we zelf ervaren, maar door ze uit te spreken kan ons gevoel er wel in groeien en in meekomen. Hier zijn ze, bidden we ze mee?

(59:17) *Maar ik, ik zal uw sterkte roemen,*
in de morgen uw trouw bezingen:
u bent voor mij altijd een burcht geweest,
een toevlucht in tijden van nood.

(59:18) *Mijn sterkte, voor u wil ik zingen,*
mijn burcht is God,
de God die mij trouw blijft.